

Mária Chovancová

1938 – 2009

**Personálna bibliografia
k Roku kresťanskej kultúry 2010
na Slovensku**

Prečo k roku KREŠŤANSKEJ KULTÚRY 2010

Mária Chovancová bola rodenou kresťankou, ktorá celou svojou osobnosťou, všetkým, milosrdenstvom, ktoré nosila so sebou, pedagogickou prácou, prácou pre spoločnosť, tvorbou pre deti išla vzorným príkladom svojmu okoliu. Šírila výchovné, rodinné, kultúrne hodnoty.

Príkladnou oddanosťou kresťanskej viere, svojou obetavosťou, nežitnou pomocou iným, konaním dobra dávala iným nádej.

Mária Chovancová svojou literárnou činnosťou prevažne pre deti ale aj pre mládež šírila kresťanské hodnoty a učila deti počúvať Božie slovo, chápať ho. Siala do detských sŕdc lásku k domovu, rodine, Bohu.

Mária Feldinszká, zostavovateľka

Obsah

Prečo k ROKU KREŠŤANSKEJ KULTÚRY 2010	S. 2
Obsah	S. 3
Portrét Márie Chovancovej	S. 4
Mária Chovancová Učiteľka, autorka poézie i prózy pre deti a mládež	S. 5
Slavomíra Belanová: Nezabudnem [báseň]	S. 6
Mária Chovancová, pedagogička	S. 8
Mária Chovancová, organizátorka	S. 9
Mária Chovancová: U nás doma [báseň]	S. 9
Mária Chovancová, kresťanka	S. 11
Mária Chovancová: Sväté prijímanie	S. 11
Mária Chovancová, publicistka, spisovateľka	S. 15
Mária Chovancová - ukážky z básnickej tvorby	S. 9, 11, 16, 17, 18, 19, 21
Kvĕta Halásová: Spomienka	S. 24
Bibliografia	
Knihy	S. 30
Články	S. 31
Napísali	S. 33
Použitá literatúra	S. 35
Autorský register	S. 35
Vydavateľské údaje	S. 37

Mária Chovancová (1938-2009)

/Obrázok na str. 4 bol uverejnený v Našich novinách. – Roč. XI,
č. 4 (2009), s. 13./

Mária Chovancová

Učiteľka, autorka poézie i prózy pre deti a mládež.

Mária Chovancová, rodená Baďurová, sa narodila 13. decembra 1938 v Palárikove. Pochádzala z piatich detí. V mladosti sa rozhodla pre učiteľstvo na Pedagogickej škole v Zlatých Moravciach a o pár rokov pokračovala na Vysokej pedagogickej škole v Trnave, kde vyštudovala slovenský jazyk a ruský jazyk. Jej prvým pôsobiskom po ukončení štúdia sa stala Základná škola v Semerove, neskôr prešla učiť do Tvrdošoviec a Nových Zámkov a napokon dostala miesto na základnej škole vo svojom rodisku. Vydala sa za Jozefa Chovanca a spolu vychovali troch synov. Jej život spestrilo päť vnúčat, ktoré ju neskôr inšpirovali v literárnej tvorbe.

Celý život sa venovala vyučovaniu detí a mládeže, jej zamestnanie sa pre ňu stalo životným povoláním, keď mnohým generáciám s láskou odovzdávala vedomosti nielen zo slovenčiny a ruštiny, ale aj z náboženskej výchovy, ktorú počas dôchodku vopomáhala učiť v Palárikove vdp. Milošovi Čížovi. V úzkej spolupráci so spomenutým farárom vydala detskú modlitebnú knižku s veršíkmi: **Svetielko**

(2000). Svoju tvorbu pre najmenších zhrnula v básnických zbierkach: *Kde slniečko spáva (1997)*, *Vezmi ma za rúčky (1997)*, *Abecedou k Bohu (1997)*, *Nebeský dar (1998)*, *Môj anjel strážny (2003)*, *Môj priateľ Ježiš (2005)*. V roku 1998 jej vyšla publikácia *Karol Strmeň, životopis rodáka*, v ktorom zároveň predstavila jeho literárnu tvorbu ako člena exilovej katolíckej moderny. Jej ostatnou vydanou prózou je *Sýkorieňka* z roku 2008, ktorá v jednotlivých príbehoch z dedinského prostredia obsahuje autobiografické prvky z detstva.

Na sklonku života vážne ochorela a trpezlivo znášala svoj údel. Hoci už mala pripravené ďalšie detské básne na knižné vydanie, nestihla svoj zámer zrealizovať. Srdce, ktoré sa vedelo rozdávať, prestalo biť 26. augusta 2009 a odpočíva na cintoríne v rodnom Palárikove.

Slavomíra Belanová

Slavomíra Belanová

NEZABUDNEM...

*Nikdy nezabudnem na oči lásky,
ktoré nevedeli nenávistne pozrieť.
Vôkol nich sa skveli malé vrásky,
čo nútili ma v žiali sa o ne oprieť.*

*Nikdy neprestanem spomínať na ústa,
ktoré nedali zlým, trpkým slovám dozrieť.
Na jednoduché pery, čo hádam na stá
rozdávali vnúčatkám a deťom božtek.*

*Vždy budem spomínať na krehký nežný hlas,
nástroj odovzdávania vedomostí,
keď znenazdajky oslovil a pozdravil nás
i pobádal k detskej, čistej radosti.*

*Vždy budem spomínať i na rýchle kroky,
čo smerovali popred náš dom do Božieho chrámu,
kde s úprimnou prosbou spojili sa ruky
aj srdce, aby modlili sa opäť k Bohu.*

*Nezabudnem a spomínať budem stále
na ženu lásky, našu pani učiteľku.
Nezabudnem a kytičku jej z vďaky zviažem
a budem spomínať so sladkou slzou v oku.*

*/Báseň bola napísaná pri príležitosti úmrtia Márie Chovancovej
ako spomienka. Bola uverejnená v Našich novinách. – Roč. XI,
č. 4 (2009), s. 13./*

Mária Chovancová, pedagogička

Prvým pôsobiskom Márie Chovancovej bola Základná škola

v Semerove, druhým Základná škola v Tvrdošovciach (šk. r. 1960/61), krátko Nové Zámky a od r. 1962 natrvalo Základná škola v Palárikove, ktorá od r. 1996 nesie meno Základná škola Karola Strmeňa v Palárikove. Učila ročníky 6-9, učila slovenský jazyk a ruský, popri tom bola triednou učiteľkou.

Bola vedúcou Metodického združenia triednych učiteľov nielen na škole ale i na Okresnom pedagogickom stredisku. V oblasti jazykovej pôsobila ako poradkyňa v príslušných okresných metodických orgánoch.

Bola aktívna i v mimoškolskej činnosti. So svojimi žiakmi nacvičovala divadielka a iné programy na školské a obecné oslavy, organizovala recitačné súťaže, ktorých víťazi reprezentovali školu na krajských súťažných prehliadkach.

Za pedagogickú prácu Mária Chovancová dostala Štátne vyznamenanie MŠ SR a za mimoškolskú činnosť bolo jej udelených viacero diplomov.

Mária Chovancová, organizátorka

Na poli kultúry a spoločenského života spolupracovala s Okresným osvetovým strediskom, pre ktoré písala metodické materiály, bola členkou porôt na okresných súťažiach ZUČ i Vansovej Lomničky. V obci pôsobila v Zbore pre občianske záležitosti, spolupracovala s Miestnou knižnicou, organizovala besedy o knihách pre študujúcu mládež a dospelých. Bola aktívna ako recitátorka. Recitovala pre obec, pre okresné mesto i na celoslovenskej súťaži Vansovej Lomnička.

Pri príležitosti osláv 760. výročia prvej písomnej zmienky o obci a 60. výročia premenovania obce Slovenský Meder na Palárikovo napísala nasledovnú báseň, ktorá bola uverejnená v Našich novinách. – Roč. X, č. 4 (2008), s. 1:

Mária Chovancová

U nás doma

*Dych polí, lúk, tváre nám ovieva
a je nám tak,
ako len môže byť doma.*

*Vtáčí spev odháňa z očí sen,
do okien nazerá zvedavý lúč slnka,
z kostolnej veže znie Salve Regina.
Hlas zvonov víta deň
a pozdravuje Pána.*

*Vchádzame do ulíc.
Ústa hned' sýtia sa vôňou mlieka, chleba.
Pijeme dúškami a chutí klások z poľa –
je ruka otcova,
je láska našej mamy,
je vôňa najkrajšia, známa iba doma.*

*O hrivy zelené vietor oprel plece,
bielunký sneží kvet, gaštanom horia sviece.
Park ako šatôčka sfarbený do zelena
za dažďa v ošiali zmáča sa po kolená,
cupoce drobučký,
skrýva sa pod kríčky smiech.*

*Dedina detstva.
Tu v srdci má miesto i dom starých predkov,
história ukrytá za jeho bráničkou,
na poli, obrúsku tkanom z tvrdých dlaní.
Otče náš ...
prosili za lúče na svitaní
u nás doma.*

Mária Chovancová, kresťanka

Mária Chovancová bola vo svojej cirkevnej obci známa ako pobožná žena, šíriteľka a učiteľka Božieho slova, ktoré odovzdávala deťom na hodinách náboženskej výchovy, prostredníctvom svojich kníh.

Úzko spolupracovala so správcom farnosti Mgr. Milošom Čížom, rímskokatolíckym kňazom. Aktívna bola pri presadení vybudovania Hospicu sv. Františka z Assisi – zdravotníckeho zariadenia, ktoré malo slúžiť pre všetky vekové kategórie, nevyliciteľne chorým a zomierajúcim pacientom. Hospic bol otvorený v r. 2007.

Sväté prijímanie.

Deň prvého svätého prijímania je dôležitou udalosťou v živote detí, veľkým sviatkom, na ktorý sa pripravuje celá rodina. Myslíme na mnoho vecí, na slávnostný obed, dary, na šaty, na kvety a často zabúdame na to, čo je najdôležitejšie.

Naše deti stoja na začiatku cesty, kedy rozhodujeme o tom, či vytvoríme v nich dobré základy viery, aký bude ich ďalší rast ako kresťanov, alebo tento veľ-

ký deň, keď prvý krát prijmú do svojich srdiečok Pána Ježiša zanikne v ich živote ako mnohé iné dni.

Najdôležitejšiu úlohu i v tejto situácii v živote detí zohrávajú rodičia, nie kňaz ani učiteľ. Rodičia sú prví a hlavní, nenahraditeľní vychovávateľia a najpresvedčivejšie a najkrajšie vzory detí. Popri kňazovi a škole sú ich najvyššou autoritou. Ved' ak sa pre čokoľvek rozhodujú, čokoľvek robia, hovoria: „Môj ocinko povedal ... moja mamička povedala ...“ V tomto veku berú slová rodičov veľmi vážne (iné je to, keď majú 12-13 rokov).

Osem-deväťročné deti už privykli povinnostiam v škole, preto je možné pestovať u nich návyky: modliť sa, ísť na svätú omšu, vedieť sa slušne správať v kostole, na cintoríne, keď prechádzajú povedľa kríža ... to znamená vedieť, čo smiem a čo sa nepatrí.

V tomto období začíname tvoriť v dieťati osobnosť. Rodičia, kňaz, predstavení obce, starší ľudia majú byť pre deti prirodzenými autoritami, ktorým majú vedieť prejaviť úctu a túto prenášať aj v správaní do kostola. Deti musia byť vedomé toho, že kostol je Boží dom a modlitba je rozhovor s Bohom a nie odrapkanie naučených fráz. Dôležité je vychovávať deti v rodine tak, aby našli vzťah k Bohu, viesť ich k priateľstvu s Pánom Ježišom.

Je milé, keď dieťa v 1. – 2. triede ZŠ máva rúčkou, aby sa pochválilo: „My sa s bratom a ockom modlíme spolu každý večer“. Naučme deti nielen odriekať modlitby, ale i vlastnými slovami poprosiť, poďakovať Bohu, Panne Márii, Anjelovi Strážcovi. Niet krajšej a úprimnejšej modlitby, ako keď dieťaťko povie: „Ďakujem, Ježiško, že mám dobrého otecka a mamičku a že sú zdraví.“ Ak si navyknú takto kedykoľvek cez deň vysloviť Bohu svoje prosby a poďakovanie, prenesie sa to i do ich vzťahov k rodičom, súrodencom a iným ľuďom. Naučme naše deti používať rozprávkový „zlatý kľúčik“ so slovami: prosím, ďakujem, odpúšťam. Učme ich čistote v myslení i konaní, neľutujeme čas, ktorý im venujeme trpezlivým, nekonečným vysvetľovaním. Vráti sa nám to stonásobne radosťou, keď budú dospievať, pretože v tomto období je už neskoro a veľmi ťažko naprávať, čo teraz zameškáme. Nezabudnime, že viac než to, čo sa naučia v škole je to, čo získajú výchovou a príkladom od rodičov. Deti napodobňujú rodičov v reči i správaní, chcú byť ako mamička, alebo otecko. I viera, vzťah k Bohu sa v nich formuje silou viery otca a matky. Keď oni spínajú ruky v modlitbe k Bohu, zopne ich aj syn, či dcéra.

O niekoľko týždňov pristúpia deti k prvému svätému prijímaniu. Starostlivé a láskavé ruky rodičov

budú pomáhať Pánu Ježišovi klopať na detské srdiečka. Želajme si, aby sa každé otvorilo dokorán a prijalo najvzácnejšieho hosťa s úprimnou láskou, bázňou i radosťou.

Mária Chovancová

/Uverejnené v Našich novinách. – Roč. II, č. 2 (2000), s. 13/.

Mária Chovancová, publicistka, spisovateľka

Mária Chovancová bola prispievateľkou do regionálnych novín, hlavne prispievala do Našich novostí, Našich novín a časopisu Rodinné spoločenstvo, v ktorom jej uverejnili sériu článkov na tému výchova detí v rodine, predškolská výchova a o dospievajúcej mládeži (Kroky k samostatnosti; Ako sa vyhnúť chybám; Skôr než pôjdu do školy; Dôležitosť hry; Ako rozpráva naše dieťa, Vnášajme radosť a svetlo do detskej duše; Čo podrýva autoritu rodičov; Vychovávať znamená byť advokátom pravdy; Zodpovednosť za seba; Pred prahom dospelosti ...).

„Učíme sa rôznymi povolaniami, ale pre povolanie „byť rodičom“ niet školskej lavice. To, čo rodičia odovzdajú svojim deťom, prenáša sa na ďalšie pokolenia. Dieťa prichádza na svet ako najcennejší dar od Boha na radosť rodičov a spoločnosti, v ktorej bude žiť. Výchovou dieťaťa všetci splácame dlh Bohu za tento krehký vzácny klenot. Zrnká poznania prekrásnej, no veľmi ťažkej rodičovskej úlohy – vychovávať deti, prinesieme v nasledujúcich príspevkoch: Vnášajme radosť a svetlo do detskej duše, Zodpovednosť za seba“.

Mária Chovancová

/Úryvok z článku Chovancová, Mária. Vychovávať znamená byť advokátom pravdy. Uverejnené v časopise Rodina a výchova. S. 8. Ročník, číslo a rok nezistené/.

Mária Chovancová začala literárne tvoriť po odchode do dôchodku. Je autorkou kníh pre deti ale i mládež. Vo svojej básnickej tvorbe sa venovala prevažne náboženskej tematike. Jej básne sú jemné, nenásilne osvecujú, učia deti vážiť si svoju rodinu, domov, rozdávať lásku, dobro, pomáhať iným, byť slušným a dobrým veriacim. Väčšia časť jej kníh vyšla vo vydavateľstve Lúč a v Komárňanských tlačiarňach.

Knižne debutovala básnickou zbierkou **VEZMI MA ZA RÚČKY**. Je to malá knižka do vaku. Určená je pre najmenšie deti. Pekné ilustrácie sú dielom Jitky Bezúrovej. Sú to prosby, modlitby, vyznania dieťaťa k Pánovi, ktoré sa prosí a modlí za svoju celú rodinu, ďakuje za ich lásku.

Za všetky dietky

*Prosím Ťa, Pane za deti,
za všetky dietky sveta,
nech láska chráni ich život,
tá láska nech je svätá.*

Básnická zbierka **Kde slniečko spáva**, ktorú vhodne dopĺňajú ilustrácie Marty Révaiovej je tiež určená deťom. Básničky v nej sú oslavou domova, prírody, slniečka, zvieratiek, vtákov.

Kde slniečko spáva

*Za horami má postielku,
ani malú, ani veľkú,
takú akurát.
Do nej chodí spať.*

*Ukladá ho k spánku nôcka.
Keď slniečko zavrie očka,
bdie pri jeho posteli,
kým ich ráno rozdelí.*

Vo svojej básnickej zbierke **abecedou k Bohu** určenej najmenším deťom prostredníctvom jednotlivých písmen z našej abecedy predstavuje a približuje neznáme postavy a pojmy z Biblie: A – Anjel, B – Boh, C – Cirkev... V - Vzkriesenie, Z – Zázrak. Cieľom je naučiť deti pochopiť a spoznať kto sú Boh, Duch Svätý, Ježiš Kristus ...

B

Boh

*Boh, Otec nebeský,
Pán zeme i neba,
všetkého pôvodca
stvoril i teba.*

*Božie oči hľadia
do tvojho srdiečka
a hrejú ho láskou
jak lúčom slniečka.*

Z jej básnickej zbierky **Nebeský dar** sa môžu deti cez básničky, ktoré sú na seba naviazané príbehom o narodení Božieho syna Ježiša Krista, dozvedieť všetko o príchode Pána na svet na Vianoce.

*Porozprávať dnes vám chceme
o tom ako v Betleheme
prišlo na svet krásne dieťa –
náš Spasiteľ a Pán sveta.*

...

*Na Vianoce v celom svete
Boží pokoj, radosť, jas.
Spomíname príbeh lásky,
príchod Pána všetkých čias.*

Odklon od básnickej tvorby u Márie Chovancovej znamenala jej kniha **Karol Strmeň. Životopis** (1998), doplnená bohatým fotodokumentačným materiálom.

V úvode autorka píše:

„Pre Vás som zozbierala a spísala stránky, ktoré Vám predkladám, aby ste aspoň touto cestou spoznali dobrého, skromného človeka, vynikajúceho lingvistu, rečového fenoména a aspoň po kvapôčkach načierali medu z bohatého plástu múdrych slov básnika.“

Kniha je vlastne vyjadrením pocty svojmu rodákovi, Čestnému občanovi obce Palárikovo Karolovi Strmeňovi, protagonistovi slovenskej exilovej katolíckej moderny, významnému básnikovi, prekladateľovi, univerzitnému profesorovi, novinárovi, publicistovi, redaktorovi, nekompromisnému zástancovi práv Slovákov, vzácnemu človeku.

SVOJMU RODÁKOVI

Čítam Tvoje riadky

znova,

zas a znova.

Píšem do pamäti

hĺbku Tvojho slova.

... a Tvoju prítomnosť

hoc nás večnosť delí.

Si doma, doma!

Vidíš?

Tu

prah našich dverí.

Vypadol si z hniezda.

Z diaľky nám

Tvoj spev znel...

Chválil si ním Pána,

hlas sa Ti túžbou chvel.

Objať matky drahú tvár –

hladiť ruky plné nehy

štíty Tatier

Slovensko

zrieť riek modrých

krásne brehy.

*Márne volá zvonov hlas
domov svoje deti.*

Viera, nádej, láska...

žiaľ

v modlitbe len letí.

Vzala si Ťa cudzia zem,

no srdce tu horí

za drahú vlasť,

za národ

zapaľuje zory.

Mária Chovancová

V ďalšej svojej knihe **Svetielko. Príprava a modlitby k prvej sv. spovedi a sv. prijímaniu**, ktorú zostavila v spoluautorstve s Milošom Čížom sa vrátila k náboženskej tematike. Ako aj z podnadpisu je zrejmé ide o knihu určenú deťom, ktoré čaká prvé sv. prijímanie a tomu predchádza prvá sv. spoveď. Môžu si z nej osvojiť modlitby, spoznať lepšie sviatosť oltárnu, Božie prikázania, prikázané sviatky...

Príprava na svätú spoveď

Ked' sa budeš pripravovať na svätú spoveď, nájdí si miesto, kde ťa nebude nikto vyrušovať a v tichu sa pomodli k Duchu Svätému:

*-Príd', Duchu Svätý a pomôž mi,
aby som spoznal svoje hriechy
a úprimne ich oľutoval,
vyznal sa z nich a naozaj sa polepšil.*

Amen.

Náboženskej tematike zostala verná aj v ďalšej svojej literárnej činnosti. Kniha **Môj anjel strážny** obsahuje krátke básničky, ktoré hovoria dieťaťu o tom, že každý má svojho anjela strážneho, ktorý vždy stojí pri ňom a nikdy ho neopustí.

Básnická zbierka **Môj priateľ Ježiš** zase hovorí o Ježišovi. Formou krátkych básničiek približuje deťom Ježišovo detstvo.

Posledným autorským dielom Márie Chovancovej je próza pre deti **Sýkorieňka** (2008), ktorá obsahuje autobiografické prvky. Opisuje v nej končiaci sa

svet detstva, so všetkými jej príbehmi, zážitkami. V tomto detskom svete je dobre a bezpečne, ktorý ešte umocňuje viera v Boha, detská nevinnosť. Je doprevádzaný rodinou, priateľstvom, láskou, dobrosrdečnosťou a nekonečnými veselými príhodami.

Spomienka

S pani Marienkou Chovancovou, učiteľkou z Palárikova v okrese Nové Zámky, som sa zoznámila celkom zvyčajne. Do redakcie okresných novín, kde som svojho času pracovala ako redaktorka, neskôr ako šéfredaktorka, prišla pekná pani a ponúkla mi na zverejnenie niekoľko básničiek, ktoré sama napísala. Boli to viacmenej príležitostné verše venované predškólakom, školákom, v podstate deťom.

Takto sa začala naša spolupráca. Vcelku sa úspešne rozvíjala. Vďaka vtedajšej koncepcii uplatňovanej pri tvorbe novín, ktorá nemala s uverejňovaním príspevkov literárne sa prejavujúcich autorov - dopisovateľov problém, aj istý čas trvala.

Prišiel rok 1989 a spoločenské premeny neobišli ani mediálnu sféru na regionálnej úrovni. Menili sa vydavatelia, obmieňali sa redaktorské kolektívy a s nimi aj charakter novín. Verše postupne, ale nadobro vypadli z novín, rušili sa pravidelné rubriky, ako Poetické riadky, s výnimkou koncoročných sviatočných vydaní. Pri ich príprave sme ráтали aj s básničkami pani učiteľky Chovancovej. Boli sme s ňou naďalej v kontakte a je len prirodzené, že mi neušlo v roku 1997 knižné

vydanie básničiek Marienky Chovancovej pod názvom *Vezmi ma za rúčky*.

Sú to také milé svetské modlidbičky a ich knižná prezentácia sa uskutočnila s pričinením pani Vierky Pelikánovej v Malom centre kultúry a poznania v Nových Zámkoch. Spomínam si, že to bola taká malá veľká sláva so všetkým, čo k tomu patrí. Bola som pritom nielen ako redaktorka, ale aj ako priateľka a v jednej osobe aj mama. Môj syn Patrik si dodnes opatruje útlu knižôčku aj s venovaním z autogramiády, ktorá sa tešila veľkému záujmu. V období, ktoré prinášalo do nášho života zmeny, všelijaké novoty, autogramiáda (popri recepcii) sa javila nielen ako niečo nové a nie každodenné, ale aj originálne. A toto sa mi vynára a spája so spomienkou na Marienku Chovancovú.

Je tu ešte jedna epizóda súvisiaca s knižôčkou *Vezmi ma za rúčky*. Ako šéfredaktorka *Našich novostí*, vtedy sme sídlili v budove VUNARU, som s kolektívom pripravovala vianočné vydanie v takej povznesenej nála-de, že sa už končí rok, rozhodla som sa, že koniec roka v redakcii spojím s poďakovaním kolegom a malým darčekom. Chcela som, aby to bolo niečo nezvyčajné, neokukané a pritom milé. Porozmýšľala som, zalistovala v pamäti, a takto som sa rozhodla. Zatelefonovala som pani Chovancovej a navrhla som jej odkúpenie pár výtlačkov jej knižôčky pre svojich kolegov, vlastne

pre ich deti. Ona mi na to: a o ktorú máte záujem? Ja ich mám už tri. Veľmi som sa prekvapila a bez zaváhania som povedala, tak zo všetkých troch. Bola taká láskavá, že o pár dní pricestovala z Palárikova do Nových Zámkov a k vzájomnej spokojnosti sme zrealizovali malý obchod.

Teraz, keď si retrospektívne spomínam na túto milú epizódu, zdá sa mi, že to mohlo byť aj naše posledné osobné stretnutie.

Dnes, keď som už niekoľko rokov na dôchodku, často som rozmýšľala, čo s časom, ako ďalej. Prečítala som fúru kníh, ale stále to nebolo ono. A tak som siahla po svojich rozpracovaných básničkách – hádankách určených najmenším deťom. Preorientovala som sa na rusínsky jazyk a o „zábavu“ bolo postarané. Za pochodu som sa učila, resp. osvojovala si jeho kodifikovanú podobu. Nebolo to ľahké. Neraz som vstávala od stola, po prestávke, niekedy aj s odstupom času, som pokračovala v práci. Keď som sa, ako sa hovorí „začala“, alebo keď sa mi zohriali mozgové závity, a potrebovala som prepnúť na inú nôtu, siahla som raz aj po knižôčkach Marienky Chovancovej. Hlavne po tej prvej samozrejme. Párkrát som ju prečítala. Predostrel sa predou mnou detský svet, ktorý vznikol z inej optiky, ako ten môj, na ktorom som pracovala.

No prijala som ho za svoj, lež nie ako inšpiráciu pre svoju tvorbu, ale ako prostriedok na obohatenie rusínskych detí, ktoré, pravdepodobne, by sa k tejto knižôčke sotva dostali. Rozhodla som sa, že ju preložím do ich materínskeho jazyka, a týmto skutkom ju budem môcť posunúť do ich bezprostrednej blízkosti. Myslím si, že tak ako deti, aj tieto milé veršičky si zaslužia, aby sa, hoc aj sprostredkovane, o sebe dozvedeli a spoznali.

Takto, môžem povedať, celkom prirodzene a spontánne sa zrodila myšlienka pretlmočiť básničky do inej reči a od nej bol už len krôčik k prekladu knižky Marienky Chovancovej Vezmi ma za rúčky zo slovenského do rusínskeho jazyka.

Práca na samotnom preklade bola veľmi príjemná až povznášajúca. Možno to bolo aj tým, že v mojom detstve takéto texty absentovali. Ako deti sme túto ich neprítomnosť ani veľmi nepocítovali, veď sa nám núkali iné knihy, básničky a rozprávky. Len pri retropohľade sa mi javí, že sme predsa len o niečo pekné, bytostne ľudské, čo pohľadza krehkú dušičku dieťaťa, prichádzali.

Keď som pracovala na preklade veľakrát som sa s Marienkou Chovancovou v duchu rozprávala a predstavovala si, ako asi Marienka zareaguje na tú-

to skutočnosť. Rozhodla som sa, že ju navštívim a porozprávame sa. Od tohto dňa som sa chystala do Palárikova. Veľakrát. Ale ako to v živote chodí, i keď ako dôchodkyňa som pánom svojho času, raz mi to prekazilo zdravie, inokedy som sa spoľahla na odvoz autom, ale nepodarilo sa. Na preklade som však stále pracovala. Dokončila som ho. Prepísala na čisto. Medzitým sa udialo kopec vecí. Veď mám deti, vnukov, treba pomôcť, vycestovať a tak.

Jedného dňa som zašla na autobusovú stanicu v Nových Zámkoch, vypísala som si spoje do Palárikova a o deň či dva som sa už viezla za Marienkou. V duchu som si hovorila: no vidíš, aké jednoduché. Nemusíš sa nikomu doprošovať, ešte dokážeš aj sama veci riešiť.

V autobuse som si prisadla k mladej žene a v obci (vedela som, že je tam zo päť zastávok) som sa jej prihovorila a opýtala sa, kde by som mala vystúpiť, keď idem za pani učiteľkou Máriou Chovancovou, alebo kde je škola, tam budú vedieť naisto, kde pani učiteľka býva, aj keď už je na dôchodku. Pani ochotne súhlasila, že teda vystúpime spolu a potom mi ukáže ich dom. Je na začiatku tej istej ulice, kde býva aj ona. Vystúpili sme, chvíľu ideme, rozprávame sa, dozvedám sa, že mladá pani je jej žiačkou a ďalej si už veru nepamätám, čo som splietala v nenútenej konverzácii.

cii, len tu pani mi vstúpi do reči a povie: Vy asi nevie-
te, že pani učiteľka pred dvoma týždňami zomrela?
Na otázku som odpovedala otázkou. Ako zomrela, kto
zomrel? Ved' ja idem za pani učiteľkou Máriou Cho-
vancovou, čo píše knihy. Pani pokojne odpovedala. Ja
viem, bola to aj moja učiteľka. Sú to veru dva týždne,
čo sme ju pochovali.

Čo k tomu dodať. Zostala som zaskočená, smutná,
rozčarovaná, nahnevaná na celý svet aj na seba...

Moje stretnutie s pánom Chovancom, manže-
lom pani učiteľky a jeho sestrou, bolo smutné. Otvori-
la sa ešte nezacelená rana po odchode do večnosti
takej blízkej a drahej osoby. Na druhej strane ich tro-
chu potešila skutočnosť, že niekto na ich Marienku
myslí, že nezabudol a nezabudne.

Vysvetlila som im dôvod mojej návštevy, ktorá sa zdá-
leka neuskutočnila podľa mojich predstáv a očaká-
vaní. V tej chvíli som nemohla nič viac urobiť. Téma
zostala otvorená. Mohla som len zobrať veci na ve-
domie a podriadiť sa. To už fenomén život zobral ná-
sledné udalosti pod svoju réžiu ...

Mgr. Květa Halášová

V Nových Zámkoch 6. 12.2010.

BIBLIOGRAFIA

KNIHY

1.

In: Chovancová, Mária – Bezúrová, Jitka. VEZMI MA ZA RÚČKY. 1. vyd. Bratislava : LÚČ, vydavateľské družstvo, 1997. 32 s. Edícia DEŤOM. ISBN 80-7114-208-5. /Preložené do rusínskeho jazyka, preložila Květa Halášová/.

2.

In: Chovancová, Mária – Révaiová, Marta. Kde slniečko spáva. 1. vyd. Komárno : Vydavateľstvo KT, 1997. 48 s. ISBN 80-8056-065-X.

3.

In: Chovancová, Mária – Nocarová, Eva. abecedou k Bohu. 1. vyd. Bratislava : LÚČ, vydavateľské družstvo, 1997. 48 s. ISBN 80-7114-209-3.

4.

In: Spál. Milan – Chovancová, Mária. Nebeský dar. 1. vyd. Bratislava : LÚČ, vydavateľské družstvo, 1998. 32 s. Edícia DEŤOM ISBN 80-7114-234-4.

5.

In: Chovancová, Mária. Karol Strmeň : životopis. Komárno : Komárňanské tlačiarne, 1998. 54 s. ; Fotogr. 21 s. ISBN 80-8056-086-2.

6.

In: Číž, Miloš – Chovancová, Mária. Svetielko. : príprava a modlitby k prvej sv. spovedi a sv. prijímaniu. Palárikovo : Rímskokatolícka cirkev – Farský úrad, 2000. 71 s. ISBN 80-968380-4-0.

7.

In: Chovancová, Mária. Môj anjel strážny. 1. vyd. Bratislava : LÚČ, vydavateľské družstvo, 2003. 36 s.

8.

In: Chovancová, Mária. Môj priateľ Ježiš. 1. vyd. Bratislava : LÚČ, vydavateľské družstvo, 2005. 12 s.

9.

In: Chovancová, Mária. Sýkorieňka. 1. vyd. Komárno : Komárňanské tlačiarne, 2008. ISBN 978-80-8056-635-7.

ČLÁNKY

10.

In: Chovancová, Mária. Dieťa – dar od Boha. Naše noviny. - Roč. I, č. 2 (1999), s. 6.

11.

In: Chovancová, Mária. Čo podryva autoritu rodičov. Naše noviny. - Roč. I, č. 4 (1999), s. 11.

12.

In: Chovancová, Mária. Sväté prijímanie. – Roč. II, č. 2 (2000), s. 13.

13.

In: Chovancová, Mária. Čas prázdnin a dovoleniek. Naše noviny. – Roč. II, č. 3 (2000), s. 7.

14.

In: Chovancová, Mária. Vnášajme radosť a svetlo do detskej duše. Naše noviny. – Roč. II, č. 4 (2000), s. 12.

15.

In: Chovancová, Mária. Radostné Vianoce. Naše noviny. – Roč. II, č. 5 (2000), s. 8.

16.

In: Chovancová, Mária. Rozlúčka s MUDr. Katarínou Kovalčíkovou. Naše noviny. – Roč. IV, č. 5 (2002), s. 6. K článku je pripojená jej báseň Za Katkou.

17.

In: Chovancová, Mária. Dobré sa dobrým odpláca : vianočná rozprávka. – Roč. IV, č. 6 (2002), s. 6.

18.

In: Chovancová, Mária. Advent [báseň]. – Roč. IV, č. 6 (2002), s. 7.

19.

In: Chovancová, Mária. Nechajte maličkých prísť ku mne [báseň]. – Roč. IV, č. 6 (2002), s. 7.

20.

In: Chovancová, Mária. Kto nie je schopný obete, nie je schopný ani lásky (*Chateaubriand*). Naše noviny. – Roč. V, č. 5 (2003), s. 13.

21.

In: Chovancová, Mária. Vianoce [báseň]. Naše noviny. – Roč. V, č. 6 (2003), s. 1.

22.

In: Chovancová, Mária. Na Všetechsvätých [báseň]. Naše noviny. – Roč. V, č. 6 (2003), s. 11.

23.

In: Chovancová, Mária. Pozdravme sa navzájom. Naše noviny. – Roč. VI, č. 3 (2004), s. 14.

24.

In: Chovancová, Mária. Na cestu [báseň]. Naše noviny. – Roč. VIII, č. 4 (2006), s. 10.

25.

In: Chovancová, Mária. Spomienka na PaedDr. Miloša Číža. Naše noviny. – Roč. VIII, č. 4 (2006), s. 11.

26.

In: Chovancová, Mária. U nás doma [báseň]. Naše noviny. – Roč. X, č. 4 (2008), s. 1.

NAPÍŠALI

27.

In: Szabó, Imrich. História škôl Palárikovo. 1. vyd. Nové Zámky : Ycon Graphic Studio, 1994. 184 s. ISBN 80-969337-8-7. 5.3.5 Mária Chovancová (13.12.1938) učiteľka. S. 80-81.

28.

In: Beseda s Máriou Chovancovou. Naše noviny. – Roč. III, č. 2 (2001), s. 9.

29.

In: Mária Chovancová. Naše noviny. – Roč. X, č. 6 (2008), s. 7. K článku je pripojená fotografia obalu jej knihy Sýkorienka.

30.

In: Belanová, Slavomíra. Mária Chovancová : opustila nás. Naše noviny : dvojmesačník obce Palárikovo. – Roč. XI., č. 4 (2009), s. 13.

31.

In: Belanová, Slavomíra. Nezabudnem [báseň]-. Naše noviny : dvojmesačník obce Palárikovo. – Roč. XI., č. 4 (2009), s. 13. Báseň je spomienkou na Máriu Chovancovú.

32.

In: Jankulárová, Alžbeta. Palárikovi nasledovníci 2010. Naše noviny. – Roč. XII, č. 3 (2010), s. 5.

33.

In: Chovancová, Kristína. Strmeňove dni. Naše noviny. – Roč. XII, č. 3 (2010), s. 22.

POUŽITÁ LITERATÚRA

34.

In: Kartotéka osobností Regiónu Nové Zámky. Nové Zámky : Knižnica A. Bernoláka v Nových Zámkoch, 1951-2010.

35.

In: Knižničný katalóg Knižnice A. Bernoláka. Nové Zámky : Knižnica A. Bernoláka v Nových Zámkoch, 2009-2010. Retrospektívne spracovaný – knihy (1951-2010); - články (2002-2010).

AUTORSKÝ REGISTER

B

Belanová, SlavomíraS. 5, 6, 34

Bezúrová, JitkaS. 16, 30

Č

Číž, MilošS. 17, 31

F

Feldinszká, MáriaS. 2, 3, 4, 8-9, 11, 15, 30-37

H

Halášová, Květa S. 24

CH

Chovancová, Kristína S. 34

Chovancová, MáriaS. 9, 11, 16, 17, 18, 19, 20, 21

J

Jankulárová, Alžbeta S. 34

N

Nocarová, EvaS. 30

S

Spál, MilanS. 30

Szabó, ImrichS. 34

Mária Chovancová 1938 –2009

Personálna bibliografia

k Roku kresťanskej kultúry 2010 na Slovensku.

***Zostavovateľ:* Mária Feldinszká (1960-)**

***Zodpovedný redaktor:* Marta Szilágyiová (1947-)**

***Vydanie:* 1.**

***Miesto vydania:* Nové Zámky**

Vydavateľ:

Knižnica A. Bernoláka v Nových Zámkoch

***Rok vydania:* 2010**

***Počet strán:* 37**

***Počet záznamov:* 35**

***Forma:* Elektronický dokument**

***Umiestnenie:* [www.abkniznica.sk/edičná činnosť/bibliografia](http://www.abkniznica.sk/edičná_činnosť/bibliografia)**

